

ارزیابی عملکرد مؤسسه‌ی قرآنی بیت‌الأحزان در تغییرات فرهنگی زنان روستایی (مورد: شهرستان ممسنی)

علی شمس‌الدینی^۱

چکیده

فرهنگ به عنوان مجموعه‌ای از خاستگاه اندیشه، هنجارها، عادات و باورهای جوامع انسانی که ضمن ایجاد قوام و پویایی جامعه؛ بازگوکننده تاریخ و هویت ساکنین یک کشور می‌باشد، در گذر زمان و با تکیه بر آموزش و ارتباط میان انسانها دائماً دستخوش تحول شده است. در این میان باورهای فرهنگی روستانشینان به دلیل داشتن ارتباط محدود با دیگر جوامع و نیز حاکم بودن سنت بر زندگی آنها در طی تاریخ کمتر دچار تغییرات بنیادین گشته است. پژوهش پیش‌رو با رویکردی کاربردی به بررسی و سنجش عملکرد مؤسسه قرآنی- فرهنگی بیت‌الأحزان در تغییرات فرهنگی زنان روستایی دهستان فهلیان از توابع شهرستان ممسنی می‌پردازد. روش تحقیق توصیفی- تحلیلی و ابزار گردآوری داده‌ها تهیه پرسشنامه و مصاحبه می‌باشد. جامعه آماری شامل ۴۳۸ نفر از زنان روستایی است؛ که از بین آنها تعداد ۱۲۰ نفر به عنوان حجم نمونه تعیین شده‌اند. به منظور تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق، ابتدا پرسشنامه‌ها کدگذاری شدند، سپس داده‌های کدگذاری شده به نرم‌افزار *SPSS* انتقال داده شد. جهت سنجش سؤالات از آزمون *T* تک نمونه‌ای و برای آزمون فرضیه‌ها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. نتایج تحقیق حاکی از آن می‌باشد که مؤسسه بیت‌الأحزان بیشتر در زمینه تربیت و آموزش کودکان موفق بوده است، به طوری که رضایت بیش از ۹۰ درصد از زنان نمونه را به همراه داشته است. همچنین در زمینه‌های برگزاری کلاس‌های قرآن خوانی، مداحی و نیز برگزاری سفرهای زیارتی زنان روستایی رضایتمندی بالای ۸۰ درصد داشته‌اند. در نهایت با ضریب همبستگی ۰/۹۸۵ رابطه معناداری بین برگزاری کلاس‌ها و جلسات فرهنگی توسط سازمان مردم نهاد بیت‌الأحزان و ایجاد تغییر نسبی در باورها و ارزش‌های فرهنگی جامعه زنان روستایی مشاهده گردید.

واژه‌های کلیدی: زنان روستایی، تغییرات فرهنگی، بیت‌الأحزان، ممسنی.

مقدمه

در چند سال اخیر تهیه و اجرای برنامه‌های توسعه به عنوان یکی از ضرورت‌های اصلی در دستور کار دولت در کشورهای در حال توسعه قرار گرفته است که در آن توجه به تمام جنبه‌ها و شاخص‌های توسعه اعم از اقتصاد و فرهنگ مهم و ضروری می‌باشد. در این بین شناخت مجموعه اندیشه بشری، شیوه یا الگوی زندگی و چگونگی تحولات فرهنگی و سیر تحولات فرهنگی، دگرگونی‌های حاصل از فرهنگ و عوامل مؤثر بر تغییرات آن در توسعه جوامع انسانی مهم می‌باشد (Nazemi Ardekani et al, 2009. P. 105-110 and Fakohi, 1999. P. 14). چرا که توسعه‌ی فرهنگی به دنبال توسعه بخشیدن به ساختارها و عناصر درونی فرهنگ یک جامعه می‌باشد و رابطه متقابلی میان فرهنگ و توسعه همه جانبه کشورها برقرار است و هر یک از دیگری تأثیر می‌پذیرند (Mohsenian Rad, 2009 quoted from Kastels, 2001. P. 56). آنچه که در چنین روندی قابل تأمل می‌باشد، تغییرات فرهنگی جامعه در گذر زمان و روندهای تاریخی منبعت از آن می‌باشد، به عبارت دیگر افراد با توجه به مقتضیات محیطی و شرایط زمانی- مکانی و طی روندهای تبادل اطلاعات و در اثر گسترش ایده‌ها به طور خواسته و یا ناخواسته مجبور به تغییر در مبادی فرهنگی، ارزشها و حتی اعتقادات خود در زندگی به منظور هماهنگی با نیاز روزمره خود می‌باشند.

در این راستا بافت فرهنگی- اجتماعی روستاها به عنوان تجلی‌گاهی از شیوه زیستی- معیشتی روستاییان در گذر زمان و با تغییر در ساختار و کارکرد روستاها و پدیدآمدن نیازمندی‌های نوین برای روستائیان، اگر نتواند خود را با شرایط زمان و مکان آن جامعه سکونتگاهی وفق دهد؛ به مرور باعث ایجاد عدم رفاه اجتماعی و توسعه‌نیافتگی آن کانون سکونتگاهی خواهد شد (Saeidi, 1999. P. 6-18). در این میان سازمان‌های مردم نهاد نقشی به سزا در روند توسعه و تحولات فرهنگی- اقتصادی یک جامعه اعم از شهرها و روستاها می‌توانند داشته باشند، به طوری که این سازمانها جنبه‌های مشارکت و تعامل بین افراد جامعه را در فرآیند توسعه و دگرگونی تقویت می‌کنند (Tavasoli, 2003. P. 27).

پیرامون فرهنگ و تحولات فرهنگی در جوامع مختلف تحقیقاتی بدین شرح وجود دارد. «کدی^۱ و باگیت^۲ نشان دادند که فن‌آوری و تکنولوژی جدید اغلب توسط ملت‌هایی پذیرفته می‌شود که عناصر فرهنگی خاص بر آنها مسلط باشد، ملت‌هایی که جهت‌گیری فردگرایانه دارند، مانند آلمان، و این عناصر فرهنگی کمتر در ملت‌هایی که دارای ویژگی‌های جمع‌گرایانه هستند، پذیرفته می‌شود

¹ - Kedia

² - Bhageat

مانند ونزوئلا. آن‌ها به این نتیجه دست یافتند که هر اندازه هنجارها و ارزش‌های فرهنگ مسلط به وسیله فناوری جدید مورد تهدید قرار گیرد، احتمال پذیرش کمتر می‌شود (*Baron et al, 1990*). اسمیت^۱ با مطالعه در فرهنگ ملل معاصر دریافته است که در مراسم ازدواج و عزاداری ژاپنی‌ها یک تحول و تغییر در سمبل و معانی به وجود آمده که مغایر با فرهنگ ملت غربی اهل فرهنگ ژاپن است. هدف تلویحی این تحقیق بیان این مطلب نیست که فرهنگ ژاپنی اصالت کمتری نسبت به قبل دارد، بلکه بیان می‌دارد که ترجیحاً هیچ فرهنگی منحصرأ با قانون‌های اولیه و اصلیش در ارتباط نیست. به بیان بهتر فرهنگ همواره در حال تغییر است (*Smith, 1990. P.*)

(44)

کوهن در تحقیقی بر روی هویت ملی چینی‌ها به این نتیجه دست یافته که هویت ملی چینی‌ها به طور نمایی با شروع ملی‌گرایی مدرن در پاسخ به بازان‌دیشی چینی نسبت به غرب یک بعد جهان‌گرایی داشته است. با وجود پافشاری‌ها، هویت ملی چینی به طور فزاینده‌ای سنت‌ها را به طور کلی رد کرده‌اند و به طور اساسی هویت‌شان متمدن و بدین ترتیب هویت چینی‌ها مجازی شده و از محتوای سنتی فاصله گرفته است (*Cohen, 1991*). «ریباو^۲ تغییرات در ارزش‌های جوانان چینی را مورد بحث قرار می‌دهد و اعلام می‌کند که گرایش‌ها به سیاست و اصلاح و تأثیر فرهنگ غربی از جمله ارزش‌هایی است که در بین جوانان چینی رواج یافته است (*Ribuo, 1994. P. 89*). «کونگ^۳ بحران ایدئولوژیکی میان جوانان چینی را نسبت به ارزش‌ها و ایدئولوژی رسمی و فرهنگ جوانان سوسیالیستی بررسی می‌کند. باورهای عمده جوانان چینی در دهه ۱۹۸۰، خلق خرده فرهنگ‌های خودی و توصیف فرهنگ جوانان در چین بوده است (*Kwoung, 1994*).

سیروسک^۴ در تحقیقی در زمینه‌ی عوامل اجتماعی و سیاسی مؤثر بر تغییر لباس زنان در ترکیه، مطالعات و بررسی‌هایی انجام داده است. او با طرح یک مشاهده مشارکتی یادداشت و نامه، عکس و ویدئو و اطلاعات که از طریق مصاحبه با ساکنان ترکیه انجام داده است، به این نتایج دست یافته که جمهوری مدرن ترکیه از ۱۹۲۳ به تقلید از کشورهای غربی و مدرن زنان را به خاطر تغییر در لباس‌های سنتی‌شان از طریق قوانین عالی ضوابط لباس مدرسه برنامه‌های درسی و آموزشی کتاب‌ها و تلویزیون کنترل کرده است؛ هر چند زنان جوان در هنگام ترک روستا لباس‌های غربی می‌پوشند و زنان مسن‌تر برای تطبیق خودشان با لباس‌های غربی تلاش می‌کنند و نتیجه این‌که

¹ - *Smith R.*

² - *Ribuo K.*

³ - *Kwonug J.*

⁴ - *Sirousek*

شیوه‌ی لباس پوشیدن در ترکیه انعکاس ارزش‌های فرهنگی و هنجاری است و می‌تواند یک ابزار کنترل اجتماعی به شمار رود (Sirousek, 1996).

میشل بوند در هنگ‌کنگ، حوزه‌های متفاوت ارزش را که از فرهنگ چینی اخذ شده است را با نمونه از ۲۲ کشور مورد مطالعه قرار داد و چهار عامل یکپارچگی شخصی، تحرک کار کنفوسیوسی، ذهن انسان و انضباط اخلاقی را بررسی کرد. بر اساس نتایج؛ همبستگی متوسطی میان ابعاد فاصله قدرت و فردگرایی با عامل انسان و ذهن نیز همبستگی وجود داشته است (Bond, 1998). هافستد با همکاران در خلال مطالعات خود دریافتند که فرهنگ‌ها در جهت فردگرایی/ جمع‌گرایی تغییر می‌کنند. در فرهنگ‌های جمعی، گروه واحد تمرکز است و فرد به عنوان نماینده گروه دیده می‌شود. مرزهای گروهی به روشنی مشخص است و عضویت در گروه اغلب یک تعهد است. در فرهنگ‌های فردگرا، استقلال فردی بیش از روابط متقابل مورد توجه است و گروه‌ها محصولات فردی‌اند. عضویت گروهی سیال‌تر منطقی‌تر است و افراد به فراوانی درون و بیرون گروه‌ها حرکت می‌کنند (Hofsted, 1997).

دونالد اینگلهارت با طرح و گسترش نظریه تحول فرهنگی بر اساس چهار موج به بررسی ارزش‌های جهانی که شامل بیش از ۸۵ جامعه در سطح جهان باشد، پرداخته است. این نظریه به دنبال فهم چگونگی و چرایی تغییر و تحولات فرهنگی و ارزش‌ها و نگرش‌های جوامع است. وی به ارائه این بحث می‌پردازد که در چند دهه‌ی گذشته تغییرات اقتصادی، تکنولوژی و اجتماعی-سیاسی، فرهنگ‌های جوامع پیشرفته صنعتی را از جنبه‌های بسیار مهم دگرگون ساخته است. اعتقادات مذهبی، نگرش مردم درباره‌ی طلاق، ازدواج، سقط جنین و اهمیتی که به داشتن بچه و تشکیل خانواده می‌دهند همه و همه دگرگون شده است. تغییر و تحولات صنعتی شدن، شهرنشینی و به طور کلی امنیت اقتصادی کشورهای پیشرفته منجر به پیدایش تغییر بین نسلی به سمت ارزش‌های پست‌مدرن و فرامادی شده است (Inglehart et al, 2000). معاونی (2006) در پژوهش خود با عنوان «جهاد رژ لب» تعدادی از جوانان ایران که عمدتاً متولدان دوره انقلاب بودند را مورد مصاحبه قرار داد و نتایج حاکی از آن بود که جامعه ایران از نظر فرهنگی گیج و سردرگم است. به نظر معاونی، جوانان از سبک زندگی مغایر با هنجارهای رسمی به عنوان کنش آگاهانه‌ای برای اعمال قدرت و به نوعی در اعتراض به سیاست‌های فرهنگی حاکم استفاده می‌کنند (Sahami, 2011).

محسنی (۱۳۷۹) در تحقیقی با عنوان «بررسی آگاهی‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی- فرهنگی در ایران» با نمونه ۳۵۴۰ نفر به مطالعه ابعاد مختلف فرهنگ پرداخته است. این مطالعه در سطح ۵ مرکز استان و ۲ شهر هر استان و جمعاً ۱۵ شهر انجام شده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که ارزش مادی‌گرایانه، واقع‌گرایزی و غیراجتماعی در نسل ۱۶-۲۴ ساله ایران در معرض

رشد زیادی است. اندیشه‌های جبرگرایانه در بی‌سوادان، کم‌درآمدها، سالمندان و تا حدودی جوانان و زنان دارای قدرت قابل توجهی است. همچنین مقطع تحصیلی دیپلم و پس از آن دانشگاه از تعیین‌کننده‌ترین مقاطع در دگرگونی ارزش‌هاست. بررسی نشان می‌دهد که نگرش‌های فرهنگی برخلاف تصورات دو عامل جنس و سن به مراتب کمتر از درآمد و سواد تعیین‌کننده است. سن تنها در گروه‌بندی‌های خیلی گسترده مثلاً در مقایسه جوان و سالخوردگان اهمیت پیدا می‌کند.

ناظمی اردکانی و همکاران در تحقیقی تحت عنوان «مبانی نظری مدیریت تحول فرهنگی در ایران» به بررسی و تحلیل فرهنگ و روندهای مرتبط با تغییرات فرهنگی در جامعه ایران به منظور مدیریت سازمند فرهنگ در کشور پرداختند. علیرضا پیروزمند و همکاران (۱۳۸۵) در تحقیقی با عنوان چپستی فرهنگ و چگونگی تغییرات آن» به منظور ارائه پیش‌نیاز مهندسی فرهنگی در کشور بیان می‌دارند تحولات فرهنگی باید شیوه‌ی زیست آرام‌تر، معنوی‌تر و انسانی‌تر را به ارمغان بیاورد. مسعود موحدی در مقاله‌ای تحت عنوان «فرهنگ ایرانی و توسعه» به بررسی فرهنگ و تحولات رخ داده بر آن در پهنه سکونتگاهی کشور در راستای تدوین برنامه‌های مختلف توسعه شهری و روستایی می‌پردازد (*Movahedi, 2006. P. 18*).

طالبیان و همکاران در تحقیقی با عنوان بررسی روندهای دگرگونی ارزشی در ایران در سال ۱۳۸۹ به این نتیجه رسیدند که میزان اهمیت ارزش‌های مادی برای جامعه ایران از دهه پنجاه تا دهه سوم انقلاب افزایش داشته است، نسبت اهمیت بیشتر شاخص‌های ارزش‌های معنوی از دهه پنجاه تا دهه سوم انقلاب کاهش یافته است و میزان اهمیت ارزش‌های مادی و معنوی برای گروه سنی پنجاه به بالا بیشتر از گروه سنی جوانان امروزی است (*Talebiyan et al, 2010. P. 23*). نصرتی و همکاران در تحقیقی تحت عنوان بررسی انسان‌شناختی شالوده‌هویت اجتماعی و فرهنگی دانشجویان دانشگاه تهران به این نتیجه رسیدند که هویت فردی دانشجویان متأثر از فرآیند فردی شدن زندگی روزمره است که بیش از هر چیز خود را در سبک‌های زندگی متفاوت نشان می‌دهد و در این زمینه در نتیجه فرایند جهانی شدن گرایش به سمت همگرایی بین‌الگوهای محلی و جهانی است. اما هویت اجتماعی و فرهنگی دانشجویان بر اساس موقعیت‌های ساختاری و بر اساس تعلقات قومی و ملی ساخته می‌شود (*Nostari et al, 2011. P. 80*).

سیمین شمس و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیقی که بر روی عوامل مؤثر بر کجروی فرهنگی بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه پیام نور دره شهر انجام داده‌اند، بیان می‌دارند که بین متغیر جنسیت با گرایش به کجروی فرهنگی، رابطه‌ای وجود ندارد، اما بین پایگاه اجتماعی-اقتصادی، میزان دینداری، میزان کجرو بودن دوستان، واکنش والدین و متغیر دلالت‌های مقاومتی با گرایش به کجروی فرهنگی رابطه‌ی مستقیمی وجود دارد (*Shams et al, 2013. P. 101*).

با توجه به اینکه دین نقش اساسی با کارکردی مشخص در زندگی اجتماعی انسانها دارد و نمادها و شعایر دینی غالباً با فرهنگ مادی و هنری جوامع در هم آمیخته است (*Khakrand et al, 2007. P. 105*). یکی از مهم‌ترین این سازمان‌های مردمی تحول‌آفرین در فرهنگ و ساختار جوامع مؤسسات دینی و مذهبی می‌باشد. به طوری که در سراسر سرزمین‌های اسلامی قوانین دینی و شرعی در همه امور مادی و معنوی اجتماعات به خصوص در ساختارهای اساسی روستاها و شهرهای این کشورها جاری و ساری می‌باشد (*Kastelelo, 1992. P. 38-39*). از این رو لازم است با توجه به نقش برجسته دین و نهادهای دینی در امور زندگی مردم به مطالعه نقش این سازمان‌ها در تغییر و تحولات فرهنگی - اجتماعی جوامع بپردازیم.

یکی از این مؤسسات و سازمان‌های مردم نهاد دینی «مؤسسه قرآنی - فرهنگی بیت‌الأحران» می‌باشد که در سال ۱۳۷۸ با همت جمعی از معتمدین و روحانیون در روستای ماهفرخان خیر شهرستان استهبان از توابع استان فارس در راستای گسترش فعالیت‌های قرآنی و نشر ارزش‌های مذهبی به ویژه بین جامعه بانوان راه‌اندازی شد و تاکنون در بیش از ۹ استان دارای ۱۳۰ شعبه فعالیت می‌باشد. این مؤسسه سال ۱۳۸۴ در شهرستان ممسنی شروع به فعالیت در روستاها و شهر نورآباد در زمینه بسط و گسترش اندیشه‌های قرآنی - مذهبی و تربیت کودکان نمود. به طوری که این نهاد مردمی در بیش از ۱۰ روستای شهرستان دارای فعالیت رسمی می‌باشد.

دهستان فهلیان از توابع بخش مرکزی ممسنی به عنوان محدوده‌ی مورد مطالعه که در سه روستای آن مرکز بیت‌الأحران دارای مجوز فعالیت می‌باشد. این مؤسسه در روستاهای دهستان ضمن برگزاری جلسات منظم و مستمر اعیاد و مناسبت‌های مذهبی در همه سال و دعوت از عموم اهالی روستا برای شرکت در این جلسات که با سخنرانی روحانیون شهرستان و استان همراه می‌باشد، اقدام به برگزاری کلاسهای آموزشی همچون آموزش و حفظ قرآن کریم، آموزش اصول دینی، راه‌اندازی کاروان‌های زیارتی برای زنان روستایی و دایر نمودن مهدهای کودک در جهت پرورش و آموزش خردسالان روستاها نموده است. از این رو در پژوهش حاضر که با رویکردی توصیفی - تحلیلی و انجام عملیات وسیع میدانی همچون مصاحبه و تهیه پرسشنامه انجام گرفته است، تلاش است به بررسی و سنجش عملکرد و پیامدهای فعالیت این مؤسسه قرآنی - فرهنگی در تغییر نگرش به زندگی و عقاید مذهبی - فرهنگی زنان روستایی در دهستان مورد مطالعه از ابتدای تأسیس تاکنون بپردازد. بدین منظور فرضیه‌های زیر مطرح می‌شود.

۱- به نظر می‌رسد مؤسسه قرآنی - فرهنگی بیت الأحران توانسته سبب اشاعه‌ی عقاید

مذهبی اسلام بین زنان روستایی مورد مطالعه شود.

۲- به نظر می‌رسد که مؤسسه بیت‌الاحزان با برگزاری کلاس‌های قرآنی و جلسات فرهنگی توانسته سبب تغییر نسبی در باورها و ارزش‌های فرهنگی زنان روستایی مورد مطالعه شود.

روش تحقیق

این پژوهش از نوع کاربردی است. روش تحقیق تلفیقی از روش‌های تحلیلی، توصیفی و اسنادی است که برای جمع‌آوری داده‌ها، پژوهش میدانی صورت گرفته و داده‌های آن از طریق تهیه پرسشنامه و مصاحبه به دست آمده است. به منظور تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق، ابتدا پرسشنامه‌های تکمیل شده کدگذاری شدند، سپس داده‌های کدگذاری شده به نرم‌افزار *SPSS* انتقال داده شد. پس از انجام عملیات آماری، از جداول توزیع فراوانی، درصد، میانگین، نمودارها استفاده شد. جهت سنجش سؤالات از آزمون T تک نمونه‌ای و برای آزمون فرضیه‌ها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. همچنین در تعریف عملیاتی متغیرهای تحقیق از طیف لیکرت استفاده شد. طیف از گرایش خیلی زیاد تا گرایش خیلی کم کشیده می‌شود که میزان رضایتمندی زنان مورد مطالعه سنجیده می‌شود. پایایی تحقیق به کمک نرم‌افزار *SPSS*، بر اساس آماره آلفا کرونباخ معرفی‌ها و شاخص‌های مختلف، بین ۰/۸۰ تا ۰/۸۶ بدست آمد که پایایی آن را در حد بالا تأیید می‌کند. جامعه آماری شامل زنان روستایی سه روستای فهلیان علیا، فهلیان سفلی و پل فهلیان از توابع دهستان فهلیان بخش مرکزی شهرستان ممسنی می‌باشد که شامل ۴۳۸ زن روستایی است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران محاسبه شده است و شامل ۱۲۰ زن روستایی می‌باشد، که به طور فعال با مؤسسه بیت‌الاحزان همکاری دارند.

با توجه به یافته‌های به عمل آمده ۸۲/۷٪ زنان مورد مطالعه در رده سنی ۲۰-۶۲، قرار دارند و ۱۴ درصد زیر ۲۰ سال و ۳/۳ درصد از زبان بالاتر از ۶۲ سال سن داشته‌اند. فراوانی سنی زنان در سنین بالا، حاکی داشتن روحیه بیشتر همکاری و مذهبی دارد. مقایسه سطح سواد زنان نیز روشن می‌کند که بیش از ۱۸ درصد از زنان مورد مطالعه بی سواد، ۴۳ درصد سواد نهضتی دارند و ۲۴ درصد سواد راهنمایی و متوسطه دارند و فقط ۱۶ درصد از زنان مورد مطالعه تحصیلات دانشگاهی داشتند. از میان ۱۲۰ نفر جامعه نمونه، قریب به ۱۰۰ نفر از زنان خانه دار و محصل (دانش آموز و یا دانشجو) بوده، ۱۴ نفر معلم و ۳ نفر بهیار و بهورز بودند و ۳ نفر نیز کارمند بودند. از نظر تأهل بیش از ۷۴ درصد از زنان مورد مطالعه متأهل بوده و مابقی مجرد می‌باشند.

یافته‌ها

در راستای اهداف تحقیق تعداد ۱۰ سؤال از جامعه نمونه پرسیده شد که ضمن ارائه این داده‌ها در جدول شماره ۱، به تشریح آماری و فراوانی میزان رضایتمندی زنان روستایی با تکیه بر طرح پرسش‌های جداگانه پرداخته می‌شود:

۱. آیا آموزش‌های بیت الأحران تأثیری در نحوه پوشش شما و فرزندانان داشته است؟
 بر اساس آموزه‌های ملی و بالأخص دینی نحوه پوشش و ظاهر افراد باید متناسب با شئون جامعه باشد. فلذا در پرسش از زنان روستایی مورد مطالعه پاسخ ۵/۸ درصد پاسخگویان خیلی زیاد، ۱۱/۷ درصد زیاد، ۳۰ درصد تا حدودی، ۱۱/۷ درصد کم و ۴۰/۸ درصد خیلی کم بوده است. گرچه اکثریت پاسخ دهندگان قبلاً از پوشش‌های غربی و گاه نامتناسب با عرف و شرع جامعه ناراضی بودند، اما تبعیت از مد و خواست اکثریت جامعه و شوهران خود را دلیل اصلی عدم تغییر دادن پوشش خود می‌دانستند. در رابطه با تأثیر آموزش‌ها بر چگونگی پوشش فرزندان در پاسخ مشاهده گردید که فقط ۴ نفر توانستند پوشش فرزند خود را کمی تغییر دهند. ۶ نفر به طور متوسط این تأثیرگذاری را پذیرا گشتند. در عوض ۱۱۰ نفر اعلام داشتند که کم و خیلی کم توانستند از تأثیرگذاری آموزش‌های مؤسسه بر تغییر پوشش فرزندان خود بهره ببرند. در این راستا فضای خاص جامعه و هجوم فراوان شبکه‌های ماهواره‌ای سبب تغییر در نحوه پوشش فرزندان شده و تلاش‌های فرهنگی مؤسسه بیت الأحران در این رابطه نیز چندان کارساز نبوده است.

۲. آیا برنامه‌های مختلف مؤسسه در پرکردن اوقات فراغت و بیکاری زنان روستایی تأثیر داشته است؟

اوقات بیکاری و فراغت در نواحی روستایی به دلیل کمبود امکانات تفریحی - فرهنگی یکی از مهم‌ترین مشکلات این سکونتگاه‌های انسانی می‌باشد، به گونه‌ای در پرتو این کمبود زیرساخت‌های مناسب رفع اوقات فراغت در نواحی روستایی، روستاها را دچار روزمرگی نموده و حتی مسائل حاد اجتماعی از جمله آنومی‌های خلاف را بین جوانان به وجود آورده است. در این بین با توجه به بافت سنتی روستاها که زنان چندان حق بیرون رفتن از منزل و انجام هرگونه فعالیت و تفریحی را ندارند، معضل دوچندان می‌نماید که در گذر زمان خود باعث بروز بسیاری از گسست‌های اجتماعی و .... در روستاها می‌شود. بدین ترتیب مؤسسه با برگزاری جلسات مختلف آموزشی برای زنان، برگزاری دعا و مراسمات قرآن خوانی و به ویژه کاروان‌های زیارتی و سیاحتی به نقاط مختلف کشور سعی در پر نمودن اوقات زنان نموده است. در این میان بیش از ۵۳ نفر از زنان مورد مطالعه برابر با ۴۴ درصد از جامعه نمونه خیلی زیاد و زیاد از اینگونه برنامه‌ها و جایگاه مؤسسه در پر نمودن اوقات خود رضایت داشتند. همچنین ۳۹ نفر تاحدودی موافق عملکرد مثبت بوده و فقط ۲۸ نفر کم و خیلی کم از برنامه‌ها رضایت خاطر داشتند.

۳. آیا کلاس‌های مهد کودک بیت‌الأحران تأثیر خوبی بر رفتار فرزندان شما داشته است؟
 در کنار برنامه‌های قرآنی و کلاس‌های تهذیب در ماه‌های محرم و رمضان؛ راه‌اندازی مهد کودک و آموزش کودکان پیش دبستانی یکی دیگر از برنامه‌های مهم بیت‌الأحران می‌باشد که با استقبال خوب روستاییان نیز همراه بوده است. در این راستا پاسخ ۴۵ درصد پاسخگویان خیلی زیاد، ۳۴/۲

درصد زیاد، ۱۵/۸ درصد تا حدودی و ۵ درصد کم بوده است. به عبارتی بیش از ۹۷ نفر از زنان روستایی مورد مطالعه که فرزندان خردسال آنها در مهد مشغول آموزش بودند، زیاد و خیلی زیاد از مؤسسه رضایت داشتند و تأثیر برنامه‌ها را در تربیت فرزندان خود مثبت می‌دانستند.

۴. آیا اجرای مراسمات مذهبی و برگزاری دوره‌های قرآنی توانسته تغییری در نحوه زندگی شما داشته باشد؟

در پاسخ به این پرسش دریافت شد که: فقط ۲۰ نفر تأثیر آموزش‌ها را بر تغییر در شرایط خود زیاد و خیلی زیاد بیان کرده‌اند، ۵۵ نفر برابر با ۴۵/۸ درصد از حجم نمونه تغییر را متوسط ابراز داشته‌اند. ۳۸ نفر کم و ۸ نفر تغییرپذیری را خیلی کم دانسته‌اند. بر اساس یافته‌ها این تغییرات جزئی بیشتر مربوط به مدیریت مسائل اقتصادی و مادی درون منزل بوده و زنان سعی نموده‌اند با صرفه جویی شرایط معیشتی خود را سر و سامان دهند.

۵. آیا برگزاری سفرهای زیارتی توسط مؤسسه توانسته سبب تغییر در نحوه‌ی رفتار و فرهنگ شما شود؟

همانگونه که قبلاً بیان شد یکی از مهم‌ترین اهداف مؤسسه فرهنگ سازی بین روستاییان به ویژه جامعه زنان می‌باشد. یکی از راهکارهای تأثیرگذار در این زمینه برگزاری سفرهای زیارتی به نواحی مختلف کشور و حتی خارج از کشور می‌باشد. نکته مهم در این زمینه ارائه آموزش‌های مذهبی به زنان در طول سفرهای زیارتی بوده که توسط مسئولین کاروان و روحانی همراه به آنان ارائه می‌شود. همچنین این سفرها با ارائه سوبسیدهای هزینه‌ای از سوی مؤسسه و اداره اوقاف برگزار می‌شود؛ خیلی از زنان کم بضاعت نیز می‌توانند در آن شرکت کنند. حتی در بسیاری از موارد چون کاروان شامل فقط اهالی آن روستا اعم زنان و دختران می‌باشد؛ نوعی همکاری و هماهنگی و الفت اسلامی بین آنها به وجود می‌آید که می‌تواند منشأ برکات فراوانی در جامعه باشد.

بر اساس یافته‌های میدانی مشخص گردید که در طی ۶ سال فعالیت مؤسسه بیت‌الآحزان در روستاهای دهستان مورد مطالعه تاکنون (۲ سفر زیارتی به عتبات عالیات، ۱ سفر زیارتی به سوریه، ۴ دوره سفر زیارتی به مشهد مقدس، ۵ دوره سفر زیارتی به قم و حرم امام (ره)، ۸ دوره سفر زیارتی به امامزاده بی بی حکیمه در گچساران، ۶ دوره سفر زیارتی به امامزاده عبدالله در یاسوج- و بیش از ۲۴ سفر زیارتی به امامزاده های روستاهای مختلف شهرستان‌های ممسنی و رستم، سفرهای سیاحتی به بندر دیلم، بندر گناوه، شیرا و سپیدان و یاسوج) برگزار شده است. آنچه که در این راستا مهم است تأثیرگذاری اینگونه سفرها در تغییر رفتاری افراد می‌باشد، چراکه با افزایش ارتباطات فی مابین افراد مختلف جامعه در طی سفرهای مختلف ضمن آشنانشدن با فرهنگ‌های متفاوت آنها می‌توانند سبب افزایش سطح مراودات و حتی فرهنگ خود شوند. بدین ترتیب لازم است که در این سفرهای برگزار شده ضمن توجه به پرکردن اوقات فراغت آنها آموزش‌های لازم نیز

به آنها ارائه شود. در این راستا نحوه رفتار زنان بعد از سفرها سنجیده شد. طبق یافته های میدانی مشاهده گردید که تعداد ۲۷ نفر برابر با ۲۲/۵ درصد از زنان مورد مطالعه خیلی زیاد، ۴۹ نفر زیاد، ۲۶ نفر تاحدودی تأثیر این سفرهای را در نحوه رفتار و برخورد خود مثبت ارزیابی نموده‌اند. فقط ۱۸ نفر که آنهم شامل زنان سالمند می‌شد؛ تأثیرگذاری کاروان‌های زیارتی مؤسسه را در تغییرات رفتاری خود کم و خیلی کم بیان داشته‌اند.

۶. آیا برنامه‌های مختلف بیت الأحزان تأثیری در برخورد زنان روستایی با دیگر اعضای خانواده داشته است؟

بهبود در روابط افراد درون خانواده و کاستن از نارحتی ای درون فامیل همواره از مهم‌ترین اهداف خانوارها به ویژه مادران بوده و هست. فلذا در پاسخ به پرسش مذکور در راستای ایجاد تغییرات رفتاری پاسخ ۱۰/۸ درصد پاسخگویان خیلی زیاد، ۱۸/۳ درصد زیاد، ۱۶/۷ درصد تا حدودی و ۴۱ نفر کم و ۲۴ نفر خیلی کم که هر دو برابر با ۵۴/۲ درصد از زنان مورد مطالعه بیان داشته‌اند که به دلیل عدم تغییر و اصلاح در رفتار دیگر اعضای خانواده، رفتار خود با دیگر اعضای خانواده را تغییر نداده‌اند.

۷. آیا برنامه‌های بیت الأحزان در تغییرات رفتاری زنان روستایی با دیگر روستاییان تأثیر داشته است؟

طبق نظر جامعه شناسان قوام جوامع انسانی به تعاملات مناسب مابین افراد درون جامعه بر می‌گردد. همچنین داشتن اعتماد و انسجام اجتماعی و در نهایت افزایش سرمایه اجتماعی درون جامعه خود به خود سبب ارتقا و سطح توسعه جامعه می‌گردد. بدین منظور چگونگی آموزش مؤسسه در تغییرات رفتاری زنان سنجید شد و بر اساس داده ها تعداد ۲۰ نفر که بیشتر شامل دختران جوان و تحصیلکرده بوده؛ خیلی زیاد و زیاد رفتار خود را اصلاح و تغییر داده‌اند. ۲۹ نفر تاحدودی رفتار و شیوه برخورد خویش را اصلاح نموده‌اند و ۷۱ نفر از جامعه زنان مورد مطالعه برابر با ۲۹/۳ درصد از حجم نمونه بیان داشته‌اند که کم رفتار و برخورد خود با دیگر روستاییان را تحت تأثیر آموزش‌های مؤسسه تغییر داده‌اند. زنان مخالف با تغییر رفتاری خود در روستاها عدم تغییر در شرایط جامعه و رفتار دیگران و به ویژه کاهش سطح اعتماد و انسجام بین اقشار مختلف ساکن در روستا را دلیل اصلی عدم تغییر در رفتار خود ذکر نموده‌اند.

۸. آیا آموزش‌های بیت الأحزان تأثیری در افزایش تصمیم‌گیری شما در مسائل مهم خانواده داشته است؟

در روستاها به عنوان بخشی از جمعیت کشور وضعیت زنان به دلیل حاکمیت ساختارهای اجتماعی قومی و مردسالارانه متفاوت تر از شرایط زندگی زنان در شهر است. در برخی از جلسات بیت الأحزان به زنان میزان قدرت اختیارات و جایگاه آنها درون جامعه به آنها آموزش داده شده

است. مثلاً در مورد گرفتن نفقه، مهریه، حق دادن شیر به فرزند، تمکین از شوهر و ..... به آنها مطالبی گفته می‌شود، شاید این مسائل جزئی باشد، اما خیلی زنان روستایی به ویژه کهنسالان از این موارد بی اطلاع بودند. بدین‌منوال از زنان مورد مطالعه در ارتباط با تغییر در میزان اختیار و قدرت تصمیم‌گیری آنها بعد از آموزش‌ها پرسیده شد که داده‌ها حاکی از این است که پاسخ ۴/۲ درصد پاسخگویان خیلی زیاد، ۹/۲ درصد زیاد، ۲۰ درصد تا حدودی، ۵۵/۸ درصد کم و ۱۰/۸ درصد خیلی کم بوده است. آنگونه که از صحبت پاسخ دهندگان دریافت شد علیرغم افزایش سطح دانش زنان روستایی در رابطه با میزان اختیارات آنان در تصمیم‌گیری خانواده متأسفانه به دلیل حاکم بودن مردسالاری و نیز عدم تلاش زنان در جهت افزایش نقش خویش در تصمیم‌گیری‌های مهم اقتصادی و اجتماعی درون خانواده آموزش‌های صورت گرفته توسط بیت‌الأحزان چندان نتوانسته تغییری در جایگاه قدرتی آنها ایجاد نماید.

۹. آیا آموزش‌های مؤسسه بیت‌الأحزان توانسته سبب تغییر در نحوه گذراندن معیشت، آداب و سنت‌های شما شود؟

در پرسش بالا از زنان روستایی مورد مطالعه دریافت شد که فقط ۳۵ نفر از جامعه نمونه تا مقدار زیادی شیوه معیشتی و مدیریت درآمدی خود را تغییر داده‌اند که آنهم با هماهنگی سرپرستان خانواده بوده است. همچنین ۲۷ نفر تاحدودی تغییر ایجاد کرده‌اند و ۵۹ نفر برابر با ۴۸/۲ درصد از زنان مورد مطالعه کم و خیلی کم تغییر و یا اصلاح در شیوه گذارن معیشتی خود به وجود آورده‌اند. شاید شرایط سخت زندگی به لحاظ اقتصادی و همچنین وجود تعصبات شدید و عدم روحیه ریسک‌پذیری بین افراد روستاییان و نیز حاکمیت مردسالاری بین خانواده سبب تغییر و اصلاح ناچیز مدیریت زندگی بین زنان روستایی مورد مطالعه شده است. همچنین مؤسسه بیت‌الأحزان تلاش داشته که با آموزش و فرهنگ‌سازی برخی از رسومات ناپسند روستایی که با اصول دین مبین اسلام هماهنگ نیست را اصلاح نماید. در پاسخ به اثرگذاری این آموزش‌ها پاسخ ۳/۵ درصد پاسخگویان خیلی زیاد، ۵ درصد زیاد، ۱۱/۷ درصد تا حدودی، ۴۸/۳ درصد کم و ۳۱/۷ درصد خیلی کم بوده است. باز هم زنان سالمند و نیز کسانی که از سواد کافی بهره نبرده بودند، مخالف هرگونه تغییر در آداب و رسوم خویش بودند و فقط دختران جوان و تحصیلکرده با اصلاحات در برخی از رسوم خود موافق بودند.

۱۰. آیا آموزش‌های برگزار شده از سوی بیت‌الأحزان توانسته سبب افزایش سطح اعتقادات مذهبی زنان روستایی شود؟

مؤسسه قرآنی - فرهنگی بیت‌الأحزان با فلسفه یاددهی مسائل فقهی و دینی به زنان در نواحی روستایی کشور راه‌اندازی گردید. بدین منظور زنان مورد مطالعه در پاسخ به سؤال تأثیر آموزش در افزایش اعتقادات دینی آنها چنین بیان داشته‌اند. پاسخ ۲۲/۵٪ درصد پاسخگویان خیلی زیاد،

۴۰/۸٪ درصد زیاد، ۱۵ درصد تا حدودی و ۲۱/۷٪ درصد کم بوده است. نکته مهم در این زمینه بر خلاف پرسش های پیشین زنان میانسال و سالمند به دلیل سواد کم و عدم داشتن ارتباط با دنیای خارج از روستا بیشتر از دختران و زنان جوان و باسواد از این آموزش ها متأثر شده اند و در مبانی عقیدتی و دینی آنها تغییر و اصلاح به وجود آمده است.

جدول شماره ۱ یافته های آماری و توصیفی تحقیق

گروه	----	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
تأثیر بیت‌الأحران در نحوه پوشش زنان روستایی	فراوانی	۴۹	۱۴	۳۶	۱۴	۷
	درصد	۴۰/۸٪	۱۱/۷٪	۳۰٪	۱۱/۷٪	۵/۸٪
تأثیر آموزش بیت‌الأحران در نحوه پوشش فرزندان زنان روستایی	فراوانی	۷۸	۳۲	۶	۴	-
	درصد	۶۵٪	۲۶/۷٪	۵٪	۳/۳٪	-
تأثیر برنامه های مختلف مؤسسه در پرکردن اوقات فراغت زنان روستایی	فراوانی	۶	۲۲	۳۹	۴۳	۱۰
	درصد	۵٪	۱۸/۳٪	۳۲/۵٪	۳۵/۸٪	۸/۳٪
تأثیر کلاسهای مهد کودک بیت الأحران بر رفتار فرزندان روستایی	فراوانی	-	۶	۱۹	۴۱	۵۴
	درصد	-	۵٪	۱۵/۸٪	۳۴/۲٪	۴۵٪
تأثیر برگزاری دوره های قرآنی در نحوه زندگی زنان روستایی	فراوانی	۷	۳۸	۵۵	۱۱	۹
	درصد	۵/۸٪	۳۱/۷٪	۴۵/۸٪	۹/۲٪	۷/۵٪
تأثیر سفرهای زیارتی مؤسسه در تغییر رفتار و فرهنگ زنان	فراوانی	۸	۱۰	۲۶	۴۹	۲۷
	درصد	۶/۷٪	۸/۳٪	۲۱/۷٪	۴۰/۸٪	۲۲/۵٪
تأثیر مؤسسه در تغییرات رفتاری زنان روستایی با اعضای خانواده	فراوانی	۲۴	۴۱	۲۰	۲۲	۱۳
	درصد	۲۰٪	۳۴/۲٪	۱۶/۷٪	۱۸/۳٪	۱۰/۸٪
تأثیر مؤسسه در تغییرات رفتاری زنان روستایی با دیگر روستاییان	فراوانی	۳۵	۳۶	۲۹	۱۳	۷
	درصد	۲۹/۲٪	۳۰٪	۲۴/۲٪	۱۰/۸٪	۵/۸٪
تأثیر آموزش های مؤسسه در افزایش تصمیم گیری زنان نمونه	فراوانی	۱۳	۶۷	۲۴	۱۱	۵
	درصد	۱۰/۸٪	۵۵/۸٪	۲۰٪	۹/۲٪	۴/۲٪
تأثیر آموزش های مؤسسه در تغییر تفکر زنان روستایی در گذران معیشت	فراوانی	۱۳	۴۴	۲۸	۲۱	۱۴
	درصد	۱۰/۸٪	۳۶/۷٪	۲۳/۳٪	۱۷/۵٪	۱۱/۷٪
تأثیر آموزش های مؤسسه در افزایش اعتقادی مذهبی زنان روستایی	فراوانی	-	۲۶	۱۸	۴۹	۲۷
	درصد	-	۲۱/۷٪	۱۵٪	۴۰/۸٪	۲۲/۵٪
تأثیر مؤسسه در تغییر سنتها و آداب قدیمی زنان روستایی	فراوانی	۳۸	۵۸	۱۴	۶	۴
	درصد	۳۱/۷٪	۴۸/۳٪	۱۱/۷٪	۵٪	۳/۵٪

یافته‌های استنباطی

بعد از ارائه آمارهای توصیفی و بیان درصد فراوانی نظر زنان روستایی از عملکرد مؤسسه قرآنی-فرهنگی بیت الأحران در راستای تحلیل کمی سؤال‌های تحقیق از آزمون تست T تک نمونه‌ای استفاده کردیم و به سنجش سطح معنی داری هر یک از سؤالها به ترتیب پرداخته شد. نتایج ضمن ارائه در جدول شماره ۲، به شرح ارائه می‌گردد:

نتایج پرسش شماره ۱ نشان می‌دهد با توجه به سطح معنی‌داری $0/000$ و مقدار t برابر با $19/774$ آموزش‌های بیت الأحران در سطح ۹۹ درصد اطمینان در نحوه پوشش افراد تأثیر داشته است. همچنین در ادامه نتایج کمی نشان می‌دهد با توجه به سطح معنی‌داری $0/000$ و مقدار t برابر با $21/595$ آموزش‌های بیت‌الأحران در سطح ۹۹ درصد اطمینان در نحوه پوشش فرزندان زنان روستایی تأثیر داشته است.

نتایج پرسش شماره ۲ نشان می‌دهد با توجه به سطح معنی داری $0/000$ و مقدار t برابر با $35/073$ برنامه‌های مختلف مؤسسه در سطح ۹۹ درصد اطمینان در پر کردن اوقات فراغت زنان روستایی تأثیر داشته است.

نتایج پرسش شماره ۳ نشان می‌دهد با توجه به سطح معنی داری $0/000$ و مقدار t برابر با $52/055$ کلاس‌های مهد کودک بیت الأحران در سطح ۹۹ درصد اطمینان در رفتار فرزندان تأثیر خوبی داشته است.

نتایج پرسش شماره ۴ نشان می‌دهد با توجه به سطح معنی‌داری $0/000$ و مقدار t برابر با $32/204$ برگزاری دوره‌های قرآنی در سطح ۹۹ درصد توانسته است تغییری در نحوه زندگی زنان روستایی داشته باشد.

نتایج پرسش شماره ۵ نشان می‌دهد با توجه به سطح معنی داری $0/000$ و مقدار t برابر با $35/580$ برگزاری سفرهای زیارتی توسط مؤسسه در سطح ۹۹ درصد اطمینان سبب تغییر در نحوه رفتار و فرهنگ زنان داشته است.

نتایج پرسش شماره ۶ نشان می‌دهد با توجه به سطح معنی داری $0/000$ و مقدار t برابر با $22/633$ برنامه‌های مختلف بیت‌الأحران در سطح ۹۹ درصد اطمینان در تغییرات برخوردی زنان روستایی با دیگر اعضای خانواده تأثیر داشته است.

نتایج پرسش شماره ۷ نشان می‌دهد با توجه به سطح معنی داری $0/000$ و مقدار t برابر با $21/785$ برنامه‌های مختلف بیت‌الأحران در سطح ۹۹ درصد در تغییرات برخوردی زنان روستایی با دیگر روستائیان تأثیر داشته است.

نتایج پرسش شماره ۸ نشان می دهد با توجه به سطح معنی داری $0/000$ و مقدار t برابر با $27/752$ آموزش های بیت الأحران در سطح 99 درصد اطمینان در افزایش تصمیم گیری زنان در مسائل خانواده تأثیر داشته است.

نتایج پرسش شماره ۹ نشان می دهد با توجه به سطح معنی داری $0/000$ و مقدار t برابر با $25/943$ آموزش های بیت الأحران در سطح 99 درصد اطمینان در تغییر تفکر معیشتی زنان روستایی تأثیر داشته است. همچنین در ادامه نتایج نشان داد با توجه به سطح معنی داری $0/000$ و مقدار t برابر با $22/583$ آموزش های مؤسسه در سطح 99 درصد اطمینان در تغییر سنتها و آداب قدیمی زنان روستایی تأثیر داشته است

نتایج پرسش شماره ۱۰ نشان می دهد با توجه به سطح معنی داری $0/000$ و مقدار t برابر با $37/651$ آموزش های مؤسسه در سطح 99 درصد اطمینان در افزایش اعتقادات مذهبی زنان روستایی تأثیر داشته است.

جدول شماره ۲ یافته های تحلیلی و استنباطی تحقیق

شاخص	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	df	سطح معنی داری
نحوه پوشش زنان مورد مطالعه	۱۲۰	۲/۳۰۰۰	۱/۲۷۴۱۸	۱۹/۷۷۴	۱۱۹	$0/000$
نحوه پوشش فرزندان	۱۲۰	۱/۴۶۶۷	۷/۴۳۹۸	۲۱/۵۹۵	۱۱۹	$0/000$
پرکردن اوقات فراغت زنان روستایی	۱۲۰	۳/۲۴۱۷	۱/۰۱۲۴۹	۳۵/۰۷۳	۱۱۹	$0/000$
رفتار فرزندان روستایی	۱۲۰	۴/۱۹۱۷	۸۸۲۰۹	۳۹/۶۸۲	۱۱۹	$0/000$
نحوه فرهنگ زندگی زنان روستایی	۱۲۰	۰/۸۰۸۳	۰/۹۵۵۲۷	۳۲/۳۰۴	۱۱۹	$0/000$
سفرهای زیارتی در تغییر رفتار	۱۲۰	۳/۶۴۱۷	۱/۱۲۱۱۹	۳۵/۵۸۰	۱۱۹	$0/000$
تغییرات رفتاری و برخوردی زنان روستایی با دیگر اعضای خانواده	۱۲۰	۲/۶۵۸۳	۱/۲۸۶۶۲	۲۲/۶۳۳	۱۱۹	$0/000$
تغییرات رفتاری و برخوردی زنان روستایی با دیگر روستاییان	۱۲۰	۲/۳۴۱۷	۱/۱۷۷۴۹	۲۱/۷۵۸	۱۱۹	$0/000$
افزایش تصمیم گیری زنان روستایی	۱۲۰	۲/۴۰۰۰	۰/۹۴۷۳۵	۲۷/۷۵۲	۱۱۹	$0/000$
تغییر تفکر معیشتی زنان روستایی	۱۲۰	۲/۸۲۵۰	۱/۱۹۲۸۵	۲۵/۹۴۳	۱۱۹	$0/000$
افزایش اعتقادات مذهبی زنان روستایی	۱۲۰	۳/۶۴۱۷	۱/۰۵۹۵۴	۳۷/۶۵۱	۱۱۹	$0/000$
تغییر آداب قدیمی زنان روستایی	۱۲۰	۲/۰۰۰۰	۰/۹۷۰۱۴	۲۲/۵۸۳	۱۱۹	$0/000$

فرضیه: مؤسسه قرآنی - فرهنگی بیت الأحران توانسته سبب اشاعه اصول و عقاید صحیح مذهبی دین اسلام بین زنان روستایی مورد مطالعه شود.

برای بررسی از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده که مقدار همبستگی بدست آمده برابر با $0/917$ می باشد. جهت رابطه مثبت می باشد و بیانگر این است که مؤسسه قرآنی - فرهنگی بیت

الأحزان توانسته سبب گسترش و اشاعه صحیح اصول و عقاید مذهبی دین اسلام بین زنان روستایی مورد مطالعه شود. بنابراین سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰ نشان می‌دهد بین عملکرد مؤسسه قرآنی- فرهنگی بیت الأحزان و اشاعه صحیح اصول و عقاید مذهبی دین اسلام بین زنان روستایی رابطه معنی‌داری در سطح ۹۹ درصد اطمینان وجود دارد. بنابراین فرضیه مورد نظر اثبات می‌شود. (جدول شماره ۳).

جدول شماره ۳ نتایج ضریب همبستگی رابطه بین مؤسسه بیت الأحزان و اشاعه اصول و عقاید مذهبی دین اسلام

مقادیر	شاخص	متغیر
۰/۹۱۷	همبستگی	مؤسسه بیت الأحزان و گسترش صحیح اصول و عقاید مذهبی دین اسلام بین زنان روستایی
۰/۰۰۰	سطح معناداری	
۱۲۰	تعداد	

فرضیه: مؤسسه بیت‌الأحزان با برگزاری کلاس‌های قرآنی و جلسات فرهنگی توانسته سبب تغییر نسبی در باورها و ارزشهای فرهنگی جامعه زنان روستایی مورد مطالعه شود. برای بررسی از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده که مقدار همبستگی بدست آمده برابر با ۰/۹۸۵ می‌باشد. جهت رابطه مثبت می‌باشد و بیانگر این است که سازمان مردم نهاد بیت‌الأحزان با برگزاری کلاس‌های فرهنگی اسلامی و جلسات مذهبی توانسته تا حدودی سبب تغییر نسبی در باورها و ارزشهای فرهنگی جامعه زنان روستایی مورد مطالعه شود. از این رو سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰ نشان می‌دهد بین کارکرد مؤسسه بیت‌الأحزان و تغییر در باورها فرهنگی جامعه زنان روستایی رابطه معنی‌داری در سطح ۹۹ درصد اطمینان وجود دارد. بنابراین فرضیه مورد نظر اثبات می‌شود. (جدول شماره ۴).

جدول شماره ۴ نتایج ضریب همبستگی رابطه بین مؤسسه بیت الأحزان و تغییر در باورهای

فرهنگی زنان روستایی		
مقادیر	شاخص	متغیر
۰/۹۸۵	همبستگی	مؤسسه بیت‌الأحزان و تغییر در باورهای فرهنگی جامعه زنان روستایی مورد مطالعه
۰/۰۰۰	سطح معناداری	
۱۲۰	تعداد	

نتیجه‌گیری

آنچه که در روند توسعه‌ی فرهنگی جوامع انسانی حائز اهمیت است، تغییرات و تحول فرهنگ و نمادهای هویتی و فرهنگی-ارزشی در بین افراد می‌باشد. بعد از شکل‌گیری و آغاز فعالیت مؤسسه قرآنی- فرهنگی بیت الأحران در روستاهای دهستان فهلیان که جهت‌گیری خاصی در زمینه بسط اندیشه‌های مذهبی و آموزش ضروریات زندگی اسلامی روزمره بین زنان روستایی داشته است، تلاش شد که ضمن مطالعه نقش و جایگاه این مؤسسه در گسترش اندیشه‌های دینی بین زنان و دختران روستاها به مطالعه و سنجش آموزش‌های دینی و عقیدتی این نهاد در تغییرات فرهنگی و ارزشی زنان پرداخته شود. در تحقیق به شیوه پیمایشی و آزمون‌های کمی به سنجش سؤالات پژوهش پرداخته شد. بر اساس یافته‌های میدانی به دست آمده قریب به اتفاق اکثریت ۴۰ درصد از زنان ساکن در این روستاها همواره در برنامه‌های مختلف مؤسسه شرکت می‌جویند. بیشترین استقبال و رضایتمندی در زمینه برگزاری کلاس‌های قرآن خوانی و روضه خوانی و نیز برگزاری جلسات دعا در ماههای محرم، صفر و رمضان می‌باشد که با استقبال فراوان زنان همراه بوده است. همچنین مهدکودک مؤسسه در بین مادران روستا به منظور فرستادن فرزندان خود برای آموزش نیز مقبول بوده و بیش از ۸۰ درصد از این مادران از آموزش‌های ارائه شده به فرزند خود زیاد رضایت داشته‌اند. مورد دیگر در ارتباط با اثرات مثبت مؤسسه برگزاری کاروان‌ها و سفرهای زیارتی به نقاط مختلف کشور و حتی عتبات عالیات بوده است که تمام سنین زنان را نیز در بر گرفته و بیش از ۹۷ درصد از زنان از این سفرها ابراز رضایت نموده‌اند، و حتی بعد از سفر تحول نسبی در رفتار و نحوه ارتباطات خود به وجود آورده‌اند. نتایج کمی تحقیق نیز با مقدار همبستگی ۰/۹۱۷ بیانگر جهت رابطه مثبت این مطلب است که مؤسسه قرآنی- فرهنگی بیت الأحران توانسته سبب گسترش و اشاعه صحیح اصول و عقاید مذهبی دین اسلام بین زنان روستایی مورد مطالعه شود. همچنین داده‌های کمی با ضریب همبستگی ۰/۹۵۸ نیز گویای رابطه معناداری بین برگزاری کلاس‌ها و جلسات فرهنگی توسط سازمان مردم نهاد بیت‌الاحزان و ایجاد تغییر نسبی در باورها و ارزشهای فرهنگی جامعه زنان روستایی می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت که مجموعه عملکردهای فرهنگی و آموزشی مؤسسه بیت الأحران در تغییرات رفتاری و فرهنگی زنان روستایی مورد مطالعه مثبت ارزیابی می‌شود و سبب ایجاد تغییر نسبی در برخی از آداب و باورهای فرهنگی جامعه زنان روستایی مورد مطالعه شده است.

References

Baron, Robert A. and Greenberg, Jerald. (1990). *Behavior in Organization: Understanding and Managing the Human Side of work*. Boston: Allyn and Bacon.

Beutel, Ann M. and Marini, M. Mooney (1998). *Gender and Values. American Sociological Review*, Vol. 60, Jun, Pp. 436-448.

Cohen, Omyronl (1991). *Being Chinese: The Perpheralization of Traditional Identity Japanese Culture Reconsidered. Sociological Abstract*, copyright 1991.

Fakohi, N. (1999). *From culture to development with an emphasis on development issues*, Ferdous Press, Issu 1, Tehran. (Persian).

Hofsted, G. H. (1997). *Culture and Organization. USA: Mc Grew*.

Hofstede, Geert and Gert Jan Hofstede (2005). *Cultures and Organizations: Software of the Mind. Revised and Expanded 2nd Edition. New York: McGraw Hill*.

Inglehart, Ronald and Baker, Wayne E. (2000). *Modernization, Cultural Change, and the Persistence of Traditional Values. American Sociological Review*, Vol. 65, February, Pp19-47.

Kwonug, J. (1994). *Ideological Crisis among Chinese youth. British Journal of sociology*, Jun, 94, Vol. 45, Issue. 21, Pp. 247.

Kastels, E. (2001). *The information age economy, society, culture, Translate Ahmad Aligholijan and Afshin Khakbaz, Tarhe no Press, Tehran. (persian)*.

Kastllelo, V.F. (1992). *Urbanization in the Middle East, Translate by Parviz Piran and Abdolali Rezaei, Press ney, Issu 2, Tehran. (persin)*.

Khakrand, Sh. Montazeralghaem, A. Chelongar, M.A. (2007). *Prophet Muhammad (PBUH) and the worldview of religious civilization-building, Journal Religious thought*, Vol. 22, PP. 101-124. (persian).

Mohsenian Rad, M. (2009). *Its cultural roots in Iran, Press Chapar, Tehran. (persian)*.

Moaveni, A. (2006). *Lipstick, Jihad. United State of America: Pablic Affairs*.

Movahedi, M (2006). *Iranian Cultural and Development, Press High Council of Cultural Revolution, Tehran. (Persian)*.

Nazemi Ardekani, M. Keshavarz, S. (2009). *Theoretical Principles of Change Management Culture in Iran, Press High Council of Cultural Revolution, Tehran. (Persian)*.

Nosrati, R. Kazemi, A. (2010). *Check anthropological foundation of social and cultural identity of ethnic groups students (Azari & Kord), journal of Iran anthropological research*, Vol. 1, No. 1, pp 79-100. (Persian).

Talebiyan, M.R. Mobasheri, M. Mehrayin, M. (2010). *The trend value change in Iran, 1388-1353, Encyclopedia of the Social Sciences, Vol. 1, No. 3, Tehran, PP 23-63.*

Tavasoli, Gh. (2003). *Anomic society in terms of social participation University Tehran Press, Tehran. (Persian).*

Smith, Robert (1990). *Japans Culture Reconsidered. Sociological abstract, Copyright, 1991.*

Sirousek, Charlothe (1996). *Dress as Social Policy, Change in Woman's Press in a Southwestern Turkish Village. Sociological Abstracts, Copyright, 1996.*

Saeidi, A. (1993). *Introduction of Rural Geography, Press of Samt, Tehran. (Persian).*

Sahami, S. (2011). *The evaluation of the work culture among administrative staff of Islamic Azad University District, According to the survey, Islamic Azad University Marvdasht Branch. (Persian).*

Shams, S. Amoozadeh, M, Golami, B. (2013). "The Examination of Factors Affecting Tendency to Cultural Deviance of Students of Payam Noor University: Darreshahe City, journal of Woman & Society, Vol. 4, No. 13, Pp. 101-122. (Persian).

Pirozmand, A.R. Sadeghi, Sh. (2006). *What is culture and how it changes the prerequisites of cultural engineering, Press High Council of Cultural Revolution, Tehran. (Persian).*

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی